

Sancti Hieronymi Stridoniensis Operum, Tomi ...

In quo ipsi adscripta haec continentur: Commentarii in Iob. Commentarii in Prouerbia Salomonis. Homiliae quatuor Origenis in Canticum canticorum.

Commentarii in omnes Pauli Apostoli Epistolas. Quae omnia ad fidem vetustissimorum exemplarium multis mendis sublatis correctae sunt ... Qui autem horum ...

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1616

Commentarii In Epistolam Ad Colossenses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75132)

COMMENTARII IN EPI-
STOLAM AD CO-
LOSSENSES.

CAPVT I.

Aulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, his qui sunt Colossis sanctis & fidelibus fratribus in Christo Iesu: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro. Et Christo Iesu Domino nostro.

b ¶ Gratias agimus Deo & patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes, audientes fidem vestram in Christo Iesu, & dilectionem quam habetis in sanctis omnibus. Sine exceptione personarum vel notitiæ, solum diligentis in omnibus sanctitatem.

c ¶ Propter spem, quæ reposita est vobis in calis: quam audistis in verbo veritatis euangelij quod peruenit ad vos. Non propter hominum laudem, sed propter vitam æternam, quæ in Christo est.

d ¶ Sicut in vniuerso mundo est, & fructificat. Aliud tricesimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum, secundum parabolam seminantis.

e ¶ Et crescit. In numero vel virtute.

f ¶ Sicut in vobis, ex ea de qua audistis & cognouistis gratiam Dei in veritate. Qui eius beneficia malis actibus non euacuant.

g ¶ Sicut didicistis ab Epaphra charissimo conserto nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu. Fideliter pro vobis in oratione incumbens, ministerium Christi exhibet voluntate.

h ¶ Qui etiam manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu. Quam habetis in spiritualibus charitatem.

i ¶ Ideo & nos ex qua die audiimus, non cessamus pro vobis orantes & postulantes: vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spirituali. Quia eam aliter facere non potestis: quod propheta intelligens dicebat ad Deum: Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

k ¶ Vt ambuletis dignè Deo, per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei. Bene ille Deo ambulat, qui ei per omnia placet, hoc est, vt in opere bono cum scientia Dei fructificet. Simul exposuit quod frequenter obscure dicebat, hoc est, quomodo Deus det velle vel adiuet & confirmet: docendo scilicet sapientiam, & intellectum gratiarum tribuendo, non libertatem arbitrij auferendo: sicut etiam in presenti orat vt impleantur agnitione voluntatis eius, in omni sapientia & intellectu spirituali, quo possint dignè Deo per omnia ambulare.

IN EPISTOLAM AD
COLLOSSENSES.

CAPVT I.

Aulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, his qui sunt Colossis sanctis & fidelibus fratribus in Christo Iesu: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro.

o Gratias agimus Deo & patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes, audientes fidem vestram in Christo Iesu, & dilectionem quam habetis in sanctis omnibus, propter spem, quæ reposita est vobis in calis: quam audistis in verbo veritatis euangelij quod peruenit ad vos: sicut & in vniuerso mundo est, & fructificat & crescit sicut in vobis, ex ea die qua audistis & cognouistis gratiã Dei in veritate: sicut didicistis ab Epaphra charissimo conserto nostro: qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu. Qui etiam manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo & nos ex qua die audiimus, non cessamus pro vobis orantes & postulantes: vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spirituali: vt ambuletis dignè Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei, in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia & longanimitate cum gaudio, gratias agentes Deo & patri: qui dignos nos fecit in parte sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis sue, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum. Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creatura: quoniam in ipso condita sunt vniuersa in calis & in terra, visibilia inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates. Omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesiæ, qui est principium primogenitus ex mortuis: vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare, & per eum reconciliari omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in calis, siue quæ in terris sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati & inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliauit in corpore carnis eius per mortem

tiis, gratia fuit ex parte. In Christo autem tota diuinitas habitauit corporaliter, quasi si dicas summaliter.

d ¶ Et per eum reconciliari omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius. Per quem sunt homines emundati.

e ¶ Siue quæ in calis, siue quæ in terris sunt. Terrenam celestibus, quæ ab eis per cõtrarietatem vitæ fuerant separata. Vnde orare docemur, vt volũtas Dei quemadmodum celebratur in calis, ita fiat & in terris.

f ¶ Et vos cum essetis aliquando alienati & inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliauit in corpore carnis eius

n ¶ In omni patientia & longanimitate cum gaudio. Ibi est vera longanimitas & patientia, vbi aliquis gaudet etiam sustinere quod patitur.

o ¶ Gratias agentes Deo & patri: qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Plus vocatio lætificet, quam affligat tristitia passionum. Cognominat sortem sanctorum, sortem hereditatis, sicut etiam scriptura commemorat: quia Iesus terrã diuisit in sorte.

p ¶ Qui eripuit nos de potestate tenebrarum. Ab ignorantia vel errore.

q ¶ Et transtulit in regnum filij dilectionis sue. De regno erroris & mortis, quo & dilecti & filij fieremus.

r ¶ In quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum. Redemptis fide, per baptismũ peccata dimisit.

s ¶ Qui est imago Dei inuisibilis. Secundum epistolam ad Hebræos.

t ¶ Primogenitus omnis creatura. Primogenitus secundum assumpti hominis formam, non tempore, sed honore: iuxta illud: Filius meus primogenitus Israel.

v ¶ Quoniam in ipso condita sunt vniuersa in calis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates. Id contra Manichæos facit.

x ¶ Omnia per ipsum & in ipso creata sunt. In ipsi creatura sunt potestate.

y ¶ Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Dum per ipsum substituit.

z ¶ Et ipse est caput corporis ecclesiæ. Quia omnes credentes eius membra sunt,

a ¶ Qui est principium primogenitus ex mortuis. In corruptibilis gloria.

b ¶ Vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Tam inuisibilibus, quam in inuisibilibus creaturis.

c ¶ Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare. In alijs, hoc est, in Apostolis, Patriarchis, vel Prophetis.

Io. 1. 2.

Exod. 4. f.

A

eius per mortem.] Quae fuerint inimicitiae, euidentiſſimè declarauit.

a ¶ Exhibere vos ſanctos.] Ne eius beneficium irritum facientes, ſitis iterum inimici.

b ¶ Et immaculatos & irreprehenſibiles coram ipſo.] Vide ſi ſciebat ſe impoſſibilia præcepiſſe.

c ¶ Si tamen permanetis in fide fundati, & ſtabiles & immobiles.] Tunc poteritis immaculati eſſe, ſi hominū vos exempla minimè decipiant, ſed firmiter futura credatis.

d ¶ A ſpe euangelij quod audiftis.] Spem euangelij, contra euangelium uiuentes ſperare non poſſunt.

e ¶ Quod predicatum eſt in vniuerſa creatura, qua ſub celo eſt.] Rationabili ſcilicet. Notandum ſane quomodo omnem creaturam, homines ſolos nominauit.

f ¶ Cuius factus ſum ego Paulus miniſter, qui nunc gaudeo in paſſionibus pro uobis.] Pro alijs patitur: quia pro ipſo ante paſſus eſt Chriſtus.

g ¶ Et adimpleo ea qua de ſunt paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore eius quod eſt eccleſia. Cuius factus, &c.] Vſque adeo præſentibus non terrore perfectionibus, ut mihi paruū eſſe uideatur quod patior, quoaduſque in me paſſio impleatur, ſicut ad Hebræos dicit: *Ut non fatigemini animis ueſtris deficientes, nondum enim uſque ad ſanguinem reſtiſtiſtis.*

h ¶ Secundum diſpenſationem Dei, qua data eſt mihi in uobis: ut impleam uerbum Dei, myſterium quod abſconditum fuit à ſæculis & generationibus.] Doctrinæ euangelicæ, quam uobis gentibus iuſſus ſum erogare.

i ¶ Nunc autem maſtſtatum eſt ſanctis eius, quibus uoluit Deus.] Tempore quo uoluit gentes uocare, quibus uoluit ſanctis aperuit ſacramentum.

k ¶ Notas facere diuitias gloria ſacramenti huius in gentibus.] Quia idem dominus omnium diues, in omnes qui inuocant illum.

l ¶ Quod eſt Chriſtus in uobis ſpes gloria, quem nos annuntiamus, corripientes, &c.] Iudæum & Græcum, ſeruum & liberum. Simul attende quòd omnes ſapientiam doceat.

m ¶ Ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Ieſu, in qua laboro, &c.] Notandum quòd omnes conetur exhibere perfectos.

CAPVT II.

Volo enim uos ſcire qualem ſollicitudinem habeo pro uobis, & pro his qui ſunt Laodiceæ, &c.] Qui ſi me uidiſſent, & charitatem meam erga ſe & diuitias myſterij plenius cognouiſſent, maiorem præſtitiſſent affectum, & abundantiam rationis à me, quam ab ipſo Chriſto didici docerentur, & per hæc conſolationem fuiſſent conſecuti.

o ¶ In quo ſunt omnes theſauri ſapientie & ſcientie.] Qui

langebant in literis legis, ſicut Eſaias ait: *In theſauris ſalus noſtra uenit.*

p ¶ Abſconditi.] Qui Moyſerant uelamine contècti.

q ¶ Hoc autem dico, ut nemo uos decipiat in ſublimitate ſermonum.] Idcirco melius fuiſſet, ut ego

mortem a exhibere uos ſanctos b & immaculatos & irreprehenſibiles coram ipſo. c Si tamen permanetis in fide fundati & ſtabiles & immobiles d à ſpe euangelij quod audiftis, e quod predicatū eſt in vniuerſa creatura, quæ ſub celo eſt. f Cuius factus ſum ego Paulus miniſter, qui nunc gaudeo in paſſionibus pro uobis, g & impleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea pro corpore eius quod eſt eccleſia. Cuius factus ſum ego miniſter h ſecundum diſpenſationem Dei, qua data eſt mihi in uobis: ut impleam uerbum Dei, myſterium quod abſconditum fuit à ſæculis & generationibus: i nunc autem maſtſtatum eſt ſanctis eius, quibus uoluit Deus k notas facere diuitias gloria ſacramenti huius in gentibus, l quod eſt Chriſtus in uobis ſpes gloria, quem nos annuntiamus, corripientes omnē hominem, & docentes in omni ſapientia, m ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Ieſu, in quo & laboro, certando ſecundum operationem eius quam operatur in me in uirtute.

r ¶ Nam & ſi corpore abſens ſum, ſed ſpiritu uobiſcum ſum, &c.] Habebant hanc gratiam Apoſtoli, ut alibi poſiti, quid alibi ageretur, agnoſcerent: ſicut Helilai ſpiritus cum Giezi fuit in via.

s ¶ Sicut ergo accepiftis Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, in ipſo ambulate.] Exemplum Chriſti in uobis ſufficit ad uitam, etiam ſi aliquid interim minus ſcientiæ habetis.

t ¶ Radicati & ſuperedificati in ipſo.] Secundum robur fundamenti, validum adificium ſupercreſcit.

v ¶ Et confirmati in fide, ſicut & didiciſtis, abundantes in illo gratiarum actione.] Semper creſcentes in illo, & pro omnibus beneficijs eius gratias referentes.

x ¶ Videte ne quis uos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam, &c.] Contra philoſophos ait, quorum omnis penè diſputatio de elementis eſt, & de uilibilibus creaturis, & ex rebus naturalibus uirtutem exultimant Dei dicentes, ex nihilo fieri nihil poſſe: & animam, aut initium non habere, aut eſſe mortalem: & uirginem parere omnino non poſſe: ſed & Deum ex homine naſci, mori, atque reſurgere ſtultum eſſe.

y ¶ Quia in ipſo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliſter.] Omnis plenitudo diuinæ naturæ in corpore eius inhabitat.

z ¶ Et eſtis in illo repleti, qui eſt caput omnis principatus & poteſtatis.] Si illius ſcientia docemini, qui prodidit initium inuifibili creature: quid uobis conferent qui nihil plus intelligit, quam quod uident?

a ¶ In quo & circumciſi eſtis, circumciſione nō maſtſtata in expoliatione corporis carnis.] Hic iam pſeudoapoloſtos taxat, ne ab ipſis quidam ſeducantur.

b ¶ Sed in circumciſione Ieſu Chriſti conſepulti ei in baptiſmo.] Per quam totum hominem expoliaſtis.

c ¶ In quo & reſurrexiſtis per fidem operationis Dei, qui ſuſcitauit illum à mortuis.] Surrexiſtis in nouam uitam, exedentes eum etiam propter hoc ſurrexiſſe.

d ¶ Et uos cum mortui eſſetis in delictis & præputio carnis ueſtræ.] Quia non ſolum peccantes, ſed etiam non circumciſi in lege pariter damnabuntur. Cum ergo dupliciter indigni eſſetis, filiorum conſortes effecti eſtis.

a ¶ Conu-

C
Eſai. 33. 6.
Sec. 70.

4. Reg. 5. 6.

D

B
Hebr. 12. a

D. HIERON
T. M. 7. 8

G

E a ¶ Coniunxit cum illo, donans vobis omnia delicta. Auferendo causas mortis, id est peccata.

Galat. 3. b.

b ¶ Delens quod aduersus nos erat chirographum decreti, &c. Chirographum, maledictum legis est. Vnde & alibi ait. Christus solvens, & ideo Deo quem solum eternum intellexerunt, licet superstitiose, tamen humiliter venerati sunt, & non par-

Dant. 32. c.

cedendum duxerunt corpori, nec carnem in saturitate honorandam, utpote morituram. Aliter. Non vos seducat philosophia ad humanam doctrinam, quæ sapientiæ & abstinentiæ specie subornatur. In qua tam vana est corporis afflictio, tam stulta meditationis intentio: cuius bonum ad capiendas & infirmandas mentes, quasi quidam laqueus diabolo aucupante, præceditur, quò facilius malum suum sequens inducat.

Hier. 17. a.

Vnde ipse in Canticis dicit: Nōne hæc congregata sunt apud me, & signata in thesauris meis? Et Hieremias ait: Peccatum Iudæ in vinea adamantino. Etiam hæc deleta est in cruce, dum dignis peccatis, etiam memoria oblita est delictorum.

c ¶ Et expolians principatus & potestates. Vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, se offerendo pro eis.

d ¶ Traduxit confidenter palam, triumphans illos in seipso. Deuicit palam crucifixus, confusione contempta triumphauit: non occidendo, sed moriendo: ut nobis confacta omni superbia monstraret exemplum.

e ¶ Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu, aut in parte diei fasti, &c. Nullum ergo in hoc iudicium est quod est umbra, & cessauit corpore veniente: quia imagine opus non est, veritate præsentante.

F

f ¶ Que sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. Tunc enim futura erant, quæ modò sunt.

g ¶ Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum, &c. Nemo ficta humilitate superbus, & angelos se videre mentiens, frustra se super homines iacet: qui visiones à suo corde loquitur, siue nemo tam humilis sibi, & religiosus videatur: ut angelos qui Deum vident se videre metiatur.

h ¶ Et non tenens caput. Christo non credens, qui omnium sanctorum caput est.

i ¶ Ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones, &c. Quia membris per totum corpus membra iunguntur. Quicunque igitur extra hoc corpus est, quantumlibet se iacet, ille caput non habet, quod est Christus, qui est vita.

k ¶ In augmentum Dei. Augmentum illius corporis quod veniturum est Deo.

l ¶ Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis huius mundi. Possunt intelligi etiam auaritia, luxuria, & cætera his similia.

m ¶ Quid adhuc tanquam viuentes mundo decoratis. Ne similitudinem quidem villam viuentium in mundo voluit nos habere, hoc est, illorum qui futura non credunt.

n ¶ Ne tetigeritis, neque gustaueritis, neque contrectaueritis. Illo tactu & gustu & contrectatione, quo hi qui in concupiscentijs abutuntur, & terrena diligunt pro æternis.

o ¶ Que sunt omnia in interitu ipso vsu. Ex partibus mundi, conditionem ipsius aduertimus: cui enim membra componuntur atque soluantur, necesse est vt totus aliquando compositus fuerit, & quandoq; soluatur. Non ergo mortalia pro immortalibus debent diligi & æternis.

Hieronym. Tom. 8.

p ¶ Secundum præcepta & doctrinas hominum, quæ sunt rationem quidem habentia, &c. Secundum quòd multi etiam homines, natura docente, tradiderunt: quod mundus esset aliquando soluendus, & ideo Deo quem solum eternum intellexerunt, licet superstitiose, tamen humiliter venerati sunt, & non par-

cedendum duxerunt corpori, nec carnem in saturitate honorandam, utpote morituram. Aliter. Non vos seducat philosophia ad humanam doctrinam, quæ sapientiæ & abstinentiæ specie subornatur. In qua tam vana est corporis afflictio, tam stulta meditationis intentio: cuius bonum ad capiendas & infirmandas mentes, quasi quidam laqueus diabolo aucupante, præceditur, quò facilius malum suum sequens inducat.

CAPVT III.

Igitur si confurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite: vbi Christus est in dextera Dei sedens. Quæ sursum sunt querite, non quæ super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam, quæ est simulacrorum seruitus: propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis, in quibus & vos ambulastis aliquando cum viueretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri inuicem, expo-

CAPVT III.

Igitur si confurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite: vbi Christus est in dextera Dei sedens. Quæ sursum sunt querite, non quæ super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam, quæ est simulacrorum seruitus: propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis, in quibus & vos ambulastis aliquando cum viueretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri inuicem, expo-

x ¶ Fornicationem, immunditiam, libidinem. Omnem impudicitiam, & immunditiam, & libidinem nominauit.

y ¶ Concupiscentiam malam. Est enim concupiscentia bona. Vnde Daniel vir concupiscentiarum appellatur. Et Dauid inquit: Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.

z ¶ Et auaritiam, quæ est simulacrorum seruitus. Nihil prodest Deo nomine, & idolis operibus seruire.

a ¶ Propter quæ venit ira Dei super filios incredulitatis. Super Sodomam & eos qui in diluuiio perierunt. Ex præteritis ergo exemplis, futura timenda sunt.

b ¶ In quibus & vos ambulastis aliquando cum viueretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia. Nolite itaque nunc ambulare, ne frustra videamini credidisse.

c ¶ Iram, indignationem, malitiam, &c. Ipsa est quæ inebriat mentem, per malitiam inferre alteri, quod pari nolis.

d ¶ Turpem sermonem de ore vestro. Quia hic in disciplinis filijs hominum non conuenit educatis: quâto magis Dei, quibus non minus est turpis sermo quàm actus.

e ¶ Nolite mentiri inuicem. Non decet mentiri inuicem filios veritatis, cum de veritate non sit omne mendacium.

H

1. Ioan. 3. a.

Dan. 9. f. Pjal. 118. c.

R

a ¶ Expo-

A a ¶ Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis.] Cum actibus voluptatum.

b ¶ Et induentes nouum, eum qui renouatur in agnitione Dei.] Cū cognouerit cuius imago est: & in quantum debet & potest, nititur simulare.

c ¶ Secundum imaginem eius qui creauit eum.] Exposuit imaginē in actu consistere.

d ¶ Vbi non est masculus & femina, gentilis & Iudaeus, circumcisio & praputium, barbarus & Scytha, seruus & liber.] Apud Deum non prauidicat sexus, vel genus, vel conditio, sed conuersatio sola.

e ¶ Sed omnia & in omnibus Christus.] Omnes quicumque baptizati sumus, Christum induimus.

f ¶ Induite vos ergo sicut electi Dei.] Illa deponentes induite: quia ad hoc facti estis.

g ¶ Viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam.] Quia illa membra dixerat, haec viscera nominauit.

h ¶ Supportantes inuicem.] Exemplo Christi, qui infirmitates nostras portauit.

i ¶ Et donantes uobismetipsos.] Indulgentes inuicē, sicut Christus omnibus indulsit, etiam pro peccatoribus orans: ut & nobis à patre caelesti debita remittantur: ne impleatur in uobis illa sententia: Homo homini reseruat iram, & à domino querit medelam, &c.

k ¶ Si quis aduersus aliquem habet querelam.] Vnquisque malitiae proximi sui non meminerit, ne forte exigentes à conseruis, etiam propria indulta reddere cogamur.

l ¶ Sicut & dominus donauit uobis, ita & uos.] Si ille indultit qui potuit, vindicta aut nulla, aut satis parua est.

m ¶ Super omnia autem hac charitatem habete.] Super haec est charitas: quia omnem quem diligimus, sustinemus, & non omnem quem sufferimus, diligimus.

n ¶ Quod est vinculum perfectionis.] Charitas enim multa membra in vnum colligit corpus.

o ¶ Et pax Christi.] Non saeculi, quam nobis reliquit: qui pro omnibus mortuus est, & nos inimicos dilexit.

p ¶ Exultet in cordibus uestris, &c.] Non in facie fallaciter ardeate, vel sermone doloso.

q ¶ Et grati estote.] Beneficij scilicet Christi. In nonnullis exemplaribus habet, gratia estote: hoc est, nolite legi assimilari quae vicem reddi: sed gratiae, quae ignoscit etiam inimicis, & pro eis Dominum deprecatur.

r ¶ Verbum Christi habitet in uobis abundanter.] Hic ostenditur verbum Christi non sufficienter, sed abundanter etiam laicos habere debere, & docere se inuicem vel monere.

s ¶ In omni sapientia docentes & commones uosmetipsos.] Ut sapienter & rationabiliter proferatur.

t ¶ In psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus in gratia.] Psalmis, ut Dauid: hymnis, ut trium puerorum: canticis, ut Moysi, & ceterorum, quae sunt spiritualia, & non carnalibus vel turpibus cantilenis.

v ¶ Cantantes in cordibus uestris Domino.] Nusquam legimus aliquem sine voce cantasse. Vnde necesse est hic, in corde, ex corde intelligi: scilicet, ut non solum ore, sed etiam corde cantemus. Confitetur, inquit, tibi Domine in toto corde meo.

x ¶ Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi, gratias agentes Deo & patri per ipsum.] Siue docetis, siue operamini, nihil ad uestram, sed omnia ad domini gloriam faciatis: Deo gratias referentes, qui filium suum ad haec docenda destinare dignatus est: siue per actus uestris Deo gratiae referantur.

y ¶ Mulieres subdite estote uiris uestris, sicut oportet in Domino.] Secundum legem, in his que conueniunt Domino.

z ¶ Viri diligite uxores uestras & nolite amari esse ad illas. Filij obedite parentibus per omnia: &c.] Nunquam rem naturalem hortaretur, nisi continentes esse coepissent, sicut ad Ephesios plenius notatum est.

a ¶ Patres nolite ad indignationem prouocare filios uestris, ut non pusillo animo fiant.] Ne exasperati iracundi fiant, qui exemplo uestro, patientiam discere debuissent.

b ¶ Serui obedite per omnia dominis carnalibus.] Qui carnis solam dominationem exercent.

c ¶ Non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes.] Non ad hoc tantum, ut hominibus videamini carnalibus laborantes.

d ¶ Sed in simplicitate cordis timentes Dominum.] Qui ubique semper videt, & custodit omne quod factum est.

e ¶ Quodcumque facitis, ex animo operamini: sicut Domino & non hominibus.] Non necessitate conditionis, sed religionis facite voluntates: ut per opera uestra Domino gratiae referatur, cum ex tempore credulitatis talia uiderent proficisci.

f ¶ Scientes quod à Domino accipietis retributionem hereditatis.] Nolite putare uestrum infructuosum esse seruitium, quod propter Deum exhibitum, caelesti remuneratione penfabitur.

g ¶ Domino Christo seruite.] Ipse enim seruit Deo, qui propter ipsum homini seruit.

h ¶ Qui enim iniuriam facit, &c.] Siue seruus qui dominum contemplerit: siue dominus qui seruum inique tractauerit: ideo hoc dicit ut consolationem habeant, scientes suam inultam non esse iniuriam apud Deum.

i ¶ Orationi instate, vigilantes in ea.] Negligentis enim & dormientis oratio, nec ab homine praeuallet impetrare.

k ¶ In gratiarum actione.] Pro omnibus quae concessa sunt uobis.

B
Eccle. 28. a

C

D

a ¶ Orant es

G

E

a ¶ Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi: propter quod etiam vincus sum.] Vobis enim orantibus, si tribulatione liberemur, vobis proficiet in doctrina.

b ¶ Ut manifestem illud, ita ut oportet me loqui.] Ut ipse destinet quid agendum, quando, vel cui debeat predicare, sicut Elaias ait: *Vt sciam quando oporteat me dicere sermonem.*

c ¶ In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt.] Nolite eos ultra ad iracundiam prouocare.

d ¶ Tempus redimentes.] De malo tempore, bonum tempus vestra prudentia facientes.

e ¶ Sermo vester semper in gratia.] In nouo scilicet testamento, vel certe gratum proferatis sermonem.

f ¶ Sale sit conditus.] Sapientia & rationis, ne stulta nostra religio à philosophis & gentibus existimetur.

g ¶ Ut sciatis quomodo oporteat vos vnicuique respondere.] Aliter paganis, aliter Iudæis, aliter hæreticis contradicentibus veritati. Vnde & Petrus ait: *Parati semper ad satisfactionem, &c.*

h ¶ Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus charissimus frater & fidelis minister, & confertus in Domino: quem misi ad vos ad hoc ipsum, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra cum Onesimo charissimo & fidelis fratre, qui ex vobis est: qui omnia quæ hic aguntur, nota facient vobis.] Securos illos vult esse de sua incolumitate, ne hac essent tristitia occupati.

i ¶ Salutat vos Aristarchus concaptiuus meus.] Simul vincus erat, siue compatiebatur charitatis affectu.

k ¶ Et Marcus consobrinus Barnabæ, de quo accepistis mandata. Si venerit ad vos, suscipite illum. Et Iesus qui dicitur iustus, qui sunt ex circumcisione.

l ¶ Hi soli sunt adiutores mei in regno Dei, qui mihi fuerunt solatio.] In nouo testamento, per quod intratur regnum, sicut satanas mors dicitur, quia ipse causa mortis.

m ¶ Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est seruus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei.] Tam erant perfecti, qui perseuerare monentur. Laborem ergo eorum suis orationibus adiunabat.

n ¶ Testimonium enim illi perhibeo, quod habet multum laborem, pro vobis & pro his qui sunt Laodiceæ, & qui Hierapoli.] Tales erant primi temporis discipuli Apostolorum, ut imitarentur magistros, & pro omnium essent salute solliciti.

o ¶ Salutat nos Lucas medicus charissimus, & Demas.] Euangelista ex medico erat, sicut Mattheus iam Apostolus adhuc dicitur publicanus.

p ¶ Et dicite Archippo. Vide ministerium quod accepisti in Domino, ut illud impleas.] Hic diaconus fuisse perhibetur.

q ¶ Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia Domini nostri vobiscum, Amen.] Siue orate, ut reddat vobis: siue mementote, qui vestri hæc patior causa, & imitamini tolerantiam passionum.

Esai. 30. b. Sec. 70.

1. Pet. 3. c.

F

H

Commentariorum in epistolam ad Colossenses finis.

